

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 30 „

TELEFON Nr. 286

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administra-
ția. Prețul după tarife
și învolat.

Manuscrisele nu se în-
napoiesc.

Echilibrul...

(c) Războiul! exclamă toată lumea, cu o îndreptățită teamă, gândindu-se la un viitor mai mult sau mai puțin apropiat. Și războiul e greu, e grozav în vremea noastră, cum s'a și văzut de altfel anul trecut.

Ori-cum, dacă războiul încă nu vine, de sigur că ni-se pregătește... Gata trebuie să fie un stat ori-când, în vederea războiului. Dela o vreme, însă, statele se pregătesc, cu un zor neobișnuit, pentru război! Și nu numai ca să se apere de agresiuni, ci, fiește-care, pentru ca să fie capabil să și atace.

Ce stat n'a luat dela izbucnirea războiului balcanic, măsuri pentru creșterea ori pentru reorganizarea forțelor sale militare?...

Se va zice: s'a zdruncinat echilibrul... Incontestabil; în bună parte asta e explicația... S'a zdruncinat echilibrul european; și a rămas un singur echilibru: cel din peninsula Balcanică... Cel european trebuie restabilit, de-oacmădată prin înarmări și legături noi — și, la nevoie, prin războiul...

În socotelile triplei alianțe conta și Turcia, atunci când mai era încă o putere europeană. De acum ea, chiar reintinerită, cum vrea să ajungă, ar conta foarte puțin; și nu s'ar putea ști, la un adică, pentru cine. La urma urmei, și unii și alții dintre cei puternici ar fi bucușori s'o împartă, acolo în Asia.

După război, însă, cele două state sârbești dela sudul Dunării, mâne unite, contează, într'o eventuală răfuială generală, ca o forță de temut în spatele Austro-Ungariei, și aceasta se adaugă triplei înțelegeri. Forțele dublei alianțe de odinioară n'au crescut prin legăturile foarte platonice, cu Anglia cea aproape lipsită de armată de uscat propriu zisă — și puterea triplei înțelegeri de azi o fac puterile mereu crescute ale Rusiei și Franței.

În familia triplei alianțe legăturile stau mult mai subred... Aici, de acum, nu se mai poate conta pe România — și fără îndoială nu din pricina Germaniei ori Italiei. Aceste două state nu s'au arătat îngrijorate de creșterea României și interesele lor, în politica generală, se armonizează cu interesele regatului românesc. Austro-Ungaria, însă, a dovedit că întărirea României o îngrijorează... Și a dovedit-o încercând, după o anumită morală. să „sprijine” și pe aliat și pe adversarul lui, în conflictul româno bulgar — și cerând revizuirea unui tratat, care era opera aliatului. De altfel, dacă ar fi fost după opinia publică întodeauna ostilă Austro-Ungariei — România n'ar fi putut întreține legături de alianță cu un stat în care se face o politică de desființare a Românilor.

Dar însăși interesele Italiei se ciocnesc, în Europa, în primul rând cu ale Monarhiei austro-ungare. Și dacă — Doamne ferește — mâne ar fi primejduită existența monarhiei dualiste, ar putea purta Italia până la capăt sarcina de a o salva...?

Dar nici Germania, care e singura forță sigură — și temelul în tripla alianță — nu pare a conta destul pe Austro-Ungaria, într'un eventual conflict general. Conducătorii imperiului german își dau seama că un stat cu un amalgam de po-

oare, între cari numai unele trăesc mulțumite politicește, nu poate să dea o armată în adevăr temută.

De aceea, Germania, cea dintâi a luat măsuri pentru creșterea și îmbunătățirea apărării sale. Imediat, Franța a luat contra-măsuri, cari urmăresc, între altele, accelerarea mobilizării. Și așa iau și vor mai lua toți ceilalți.

Se înțelege, amenințarea poate să vie numai din partea Rusiei, singura care are intenții agresive față de Austro-Ungaria și singura, care ar putea să grăbească lichidarea Turciei aziatice. De aceea noile creații în armata rusească precum și înzestrările de tot felul și chiar așa-numitele *mobilizări de probă* produc o îngrijorare explicabilă în Capitalele germane.

Această îngrijorare e exagerată în adins; și fără îndoială că alarma ca și gesturile de protestare împotriva Rusiei, se produc atât la Viena cât și la Berlin spre a putea obține noile credite militare pe de o parte și spre a putea storce ceva dela Rusia pe de alta. În cazul de față e vorba de încheierea unui nou tratat de comerț între Germania și Imperiul Țarilor.

Ori-cum, îngrijorarea foarte serioasă există — și tocmai în capetele diplomaților! E o absurditate să se creadă că înarmările se fac numai pentru că statele se iau la întrecere. Nu numai atât... S'ar putea ca marile război să fie grăbit tocmai spre a nu da vreme unuia să se întărească...

Noi Români din Monarhie vom avea deci să suferim de acum, pe lângă consecințele situației noastre politice generale, și consecințele economice ale noilor cheltuieli militare. Și noi dăm, dăm fără să ni se ceară măcar, pe cale constituțională, fiindcă rolul nostru, al celor aproape 4 milioane de Români, în parlament și pretutindeni, e redus la zero; iar atunci când pretindem cultură națională, cei atotputernici ne îndoapă cu „ideia”.

Noi dăm pentru ca să se restabilească iarăși echilibrul european — ca de obicei *impotriva* noastră! Dar ne întrebăm și de astă-dată: să nu fi sosit încă ceasul pentru crearea unui echilibru *intern*, care să asigure maximul de tărie Monarhiei și mulțumirea pentru *toate* națiunile deopotrivă?!

Camera. După ce se va termina discuția asupra chestiunii române, Teleszky va prezenta proiectul de buget pe 1914—15. Asemenea prezintă și ministrul Balogh două proiecte, între cari unul este pentru apărarea onoarei, de care am amintit. Proiectul de buget va fi discutat în cameră după vacanțele de Paști, pe la mijlocul lui Aprilie.

Sedința secretă a Dumei. Pregătirile militare rusești continuă să producă neliniște în cercurile politice europene. Ziarul „Times” este informat că în conferința secretă de Sâmbătă a Dumei ministrul de război Suchomlinov a cerut ca contingentul de pace al armatei rusești să fie urcat la un milion 300 mii soldați. Sporul cerut este de 460 mii soldați, pentru a căror înarmare și menținere sub arme se cer cheltuieli în suma de 500 milioane ruble.

Revizuirea Constituției.

Raportul d-lui senator N. N. Săveanu.

— FINE —

A două chestiune care ne preocupă este *lărgirea dreptului de vot*.

Partea privitoare la legea electorală a fost revizuită și la 1883—1884 Se învinuiau unele colegii, mai ales întâiile, că aveau un prea mic număr de alegători așa încât alegerea sta în mâna câtorva persoane influente, pe alocuri numai două, trei.

O așa situație nu era menită să ridice nivelul moral al aleșului, nici să pună la baza luptelor politice principiile.

De aceea, s'au contopit vechile colegii I și II de Cameră, reducându-se numărul lor dela 4 la 3; iar la Senat s'au menținut două colegii alcătuite și din orășeni și din cel dela țară, micșorându-se tot odată censul pentru întâiul colegiu.

Acum 30 de ani s'a păstrat împărțirea în colegii a alegătorilor, pentru că nu venise încă ceasul transformării lor într'unul singur. De atunci însă condițiunile vieții noastre sociale s'au schimbat; astăzi nu se mai poate spune că „mişcarea egalitară nu și-a făcut încă preparativele de sosire” cum spunea la 1883 raportorul Camerei de revizuire.

Propunerea lui C. A. Rosetti, semnată de 35 deputați, care tindea la introducerea colegiului unic, a rămas în minoritate atunci: astăzi această idee e împărțită de întreaga majoritate a Senatului, ecou fidel și el al curentului opiniei publice din țară.

Prin articolele 31 și 38 Constituția proclamă principiul suveranității naționale, stabilind că toate puterile în Stat emană dela națiune și că membrii celor două Corpuri legislative reprezintă națiunea.

Se cere dar ca *Puterea legiuitoare să fie expresiunea reală a voinței țării*. În această exprimare timpul pune pe cetea sa, fiecare epocă își are formele politice pe cari ea le impune.

Actualele colegii negreșit că au fost un pas înainte față cu trecutul, căci au egalizat două vechi colegii într'unul singur la Cameră, au scăzut censul la Senat. Sistemul electoral în ființă ține însă departe pe piața politică a acestui țări un mare număr de cetățeni, ale căror păreri nu sunt ascultate, al căror drept de control nu se exercită.

Modificarea de la 1884 a fost o operă vremelnică, ea nu a dat forme eterne edificiului nostru politic. Se cuvine să transformăm acum acest edificiu, să-l deschidem largi porțile pentru ca să intre în el și o parte dintre cei cari acum stau afară... cei chemați să vină.

Colegiile actuale împart pe cetățeni în categorii, în primul loc luând drept bază censul. În colegiul I de Cameră, votează cel bogat; colegiul II e al burgheziei, al orașelor; colegiul III e colegiul celor dela sate.

Colegiul I de Senat reprezintă a-vuția mare și pătura cultă a societății. În afară de cei peste 128.000 alegători cari și-au spus cuvântul în ultimele alegeri, mai sunt însă alți cetățeni, cari sunt în stare să la parte la viața politică.

Nu e drept să se scoată drept singur criteriu al maturității politice censul, nu trebuie să ne întrebăm numai cât plătește cineva fiscalul; darea este în raport cu averea, deci sacrificiul este egal pentru toți.

Chemarea la viața politică pune pe cetățean în poziție să *cumpănească interese ce nu sunt ale lui, să învețe că interesul public e și al lui, să se întrebe uneori dacă acțiunea lui nu dăunează societății, să nu vadă în cel de alături un dușman, ca să se prindă cu el tovărăș pentru îndeplinirea binei general.* Astfel se formează o opinie publică care să știe ce vrea; alegătorii nu se mai conduc după interesele lor, ale localității sau ale unui om; se trădește o adevărată viață democratică unde guvernul reprezintă toate clasele, iar reprezentanții națiunii nu exprimă numai anume interese și anume mentalități.

De almintrelea, dorința de a nu rămâne străini de mersul sfacerilor publice s'a manifestat, în condițiile actuale, prin înscrierile din ce în ce mai numeroase în listele electorale. La 1888 făceau parte din colegiul I de Cameră 9152 alegători, din colegiul II 24.750, din colegiul III 25.776; în 1914 colegiul I numără 19.495, al II-lea 44.681, al III-lea 63.990. Față de 59.678 de alegători găsim după 25 de ani 128.166, adică mai mult decât îndoif

În raport însă cu populația țării și cu numărul de azi al știutorilor de carte — de cinci ori cel puțin mai mare decât totalul alegătorilor — cifra aceasta este în disproporție isbitoare față de numărul celor capabili de a-și exercita dreptul de vot în mod conștient și cari acum nu pot participa la viața politică.

Ceeace e de observat, e că cea mai mare creștere o are colegiul sătelesc, care aproape s'a întrit. Aceasta ne dovedește că astăzi d-l Maiorescu nu ar mai putea susține cele scrise în prefața cărții lui Kotzebue «Moldova din 1855»: »Toți s'au prefăcut în societatea română, unul singur însă a rămas neclintit: săteanul».

Nu! Săteanu nu a rămas străin de progresul acestei țări. Școala ni l'a arătat în stare de a-și asimila cultura; băncile populare ni l'a dovedit econom și prevăzător; obștile au pus în lu mină destoinicia lui pentru muncile agricole; campania făcută vara trecută în Bulgaria i-a atras admirația întregii lumi.

Astăzi pot sta în același colegiu proprietarul mare, patentarul, profesii libere, comerciantul, alături de săteanul știutor de carte. Numai astfel în formarea unei opinii publice și în libera ei exprimare vom avea o rezultantă care să fie ecou fidel al glasului țării.

Prin transformarea celor trei colegii într'unul singur, vom dobândi un colegiu mare, care să prezinte o mai mare putere de rezistență. Cel mai rău guvern nu va putea impune voința lui, unii colegiu larg, cu ușurința cu care ar influența individual asupra alegătorilor dintr'un colegiu restrâns.

Pusă într'un pahar o picătură de otrăv omorâș, într'o cantitate mare de apă ea se pierde.

Un colegiu mare nu poate fi ruinat de interese personale, clientele politice nu se pot face; vor rămâne la baza luptelor dintre partide principiile.

Viața politică nu va avea decât să câștige, atunci când curente de idei vor conduce la urne. Veit în baza lor aleșul va avea o altă autoritate în exercitarea mandatului său; iar guvernul, adus la cărmă sau menținut pe baza unui program, va fi dator să-l și înfăptuiască, nu numai să-l anunțe. Cum Parlamentul trebuie să exprime adevărata voință a țării, e bine să fie totdeauna cunoscut și păreriile minorității care nu poate fi reprezentată printr'un membru pe care ea nu l'a ales, de aici nevoia reprezentării minorităților.

Cum votul este nu numai un drept, dar și o datorie, exercitarea lui să devie obligatorie; în acest chip școala se vor face cetățenii va egala și înfrâși diferitele clase.

Cel care nu la parte la guvernarea țării se crede în drept să ceară totul de la guvern; prin dreptul de vot i se dă puțința să capete o justă măsură a ce e posibil și ce nu; nu mai așteaptă totul dela Stat, ci caută fle care să dobândească prin el înșiși, căpătând astfel o mai mare încredere în sine și dobândind simțul răspunderii.

Dreptul de vot înlesnește mijlocul de a se dobândi pe căi legale aceea ce fără el se cere prin violență.

Lărgirea vieții noastre politice nu înseamnă o plângere împotriva independenței actualelor colegii; dorim numai să se întindă dreptul de vot în interesul întăriri Statului, a cărei propășire va fi garantată prin conlucrarea a mai mulți.

Să fim fericiți că această operă de armonie și de dreptate socială, care în alte părți a fost înfăptuită, în urma unor zile de restriște națională, la noi vine în zile senine, ca o urmare și încoronare a progresului, pe care l'am realizat pe toate tărâmurile în decursul vremii.

Discursul dep. Dr. Ștefan C. Pop

rostit în ședința de Vineri (13 Martie n.) a camerei ungare.

(FINE)

După actele și legile din 1848 și 1868, voința atinge alte împrejurări, cari privesc mai mult partidul 48, și independent. Acest partid repropoază și faptul că primul ministru a cutezat să stea de vorbă cu noi, ca partid politic. Nu la 1848 sau îndată după revoluțiune, când patimile erau încă în flerbere, ci la 1862 Kossuth-Lajos a făcut un proiect de constituție, pe care dacă l-aș prezenta eu în cameră, poate m'ar bate cu pietri. Kossuth s'a lădat cu acest proiect și a murit fără să-l fi desavuat sau retras. În proiect se regulează raportul dintre popoare și religii, pe bazele cari au fost acceptate de comisia maghiară, a cărei memoriu s'a publicat înainte, în Turin, la 15. Sept. 1860. Se atorește în proiect: Fiecare comună își hotărăște limba sa oficială. În limba aceasta se vor ținea consfăturile și se va face corespondența oficială cu șeful comitatului, cu guvernul și camera. Fiecare comună fixează liber limba de instrucție pentru școală. Fiecare județ decide cu majoritate de voturi care limbă să se folosească în administrație. În limba aceasta se vor face desbaterile și corespondența. Guvernul va răspunde și el în limba aceasta. La discuțiile din parlament fiecare deputat poate vorbi în una din limbile patriei.

Conform acesteia — zice dl. Dr. Pop — am putea vorbi și românește aici.

Locuitorii țării pot ținea liber întruniri în interesul naționalității lor și se pot organiza în societăți. Au dreptul să-și aleagă un șef de naționalitate, pe care îl pot numi voevod, heshpodar etc. Au dreptul să voteze statute în interesul organizației lor și a bisericilor și școlilor. Statul nu pretinde atceva de la ei, decât să facă cunoscute în public hotărârile și faptele lor. Unite, înțelegere, frățietate între unguri, slavi și români. Aceasta e dorința mea cea mai ferbinte, sfatul meu cel mai sincer.

Nu voiesc să expun mai pe larg organizația confederației dunărene Amintesc numai un punct pregănit, că confederația admitea nu numai autonomia Ardealului, dar chiar și independența, sub suzeranitate maghiară, un fel de home rule irlandez.

Cum vedeți dlor — a continuat dl. Dr. Pop — cu date istorice se dovedește, că programul nostru a fost cunoscut și autecerilor d-voastre, a fost cunoscut de opinia publică maghiară și bărbății de stat de pe atunci și nu s'au scandalizat, fiindcă noi voim să realizăm programul nostru cu mijloace legale — ceeace a utat să o spună contele Bethlen.

Contele Bethlen István a cetit programul de la 1881. dar a lăsat necetit începutul, în care se spune, priyat, că partidul național ro-când vrea să-și câștige drepturile cu mijloace legale și pe cale legală. Depe programul lui Kossuth Lajos d-voastre ziceți, că a fost o idee fixă a lui, isvorită din ura contra Austriei și când s'a ivit idela confederației dunărene, a adus în legătură proiectul cu confederația. Dar încă ceva. Voința arăta un lucru, care nu e pe placul independenștilor.

Acesta e programul, care a fost alcătuit de *Alexandra Mocsonyi*, împreună cu Irányi, Dániel, Simonyi, Kálfly și Madarasz, frunțașii de atunci ai partidului independent. Programul a fost publicat în «Correspondența Slave», de unde l-a luat Magyar Ujság. Atunci era cunoscut acest program, dar cum zice corect Mocșary Lajos, independenștii au părăsit în curând stindardul pe care l-au arborat în numele egalității naționalității, în numele libertății și frățietății, și au devenit soviniști ca Tisza Kálmán, ba mai soviniști chiar decât acesta.

Acest program se poate ceti în întregime, în scrierea lui Iászi Oszkár »A nemzeti, állam kialakulása és a nemzeti kérdésc, care e cunoscută. De

aceea nu voui cita decât două mici pasaje din ea.

Dr. Dr. St. C. Pop cetește cei dintâi doi paragrafi, în cari se fixează precis drepturile nemaghiarilor, apoi continuă :

Cred că aceste sunt suficiente pentru a dovedi că marii independențiști, cari erau podoaba partidului independențist, n'au fost atât de delicați, ca urmașii lor, partidul independențist de azi. Aceștia zic că și-au înscris pe stindardul lor democrația, dar cu toate aceste auzim cu durere din gura lui Hédeváry Lehel, că ordinul lui Hieronymi este și acum valid. A venit Tisza să ia apărarea, spunând că aceasta nu poate fi decât pe burtă și regret foarte mult, că acela, care pleacă la luptă în numele sfânt al democrației, susține că cele mai sfinte drepturi, asocierii și formarea de partid politic depind de la voința unui simplu ordin ministerial, care e suficient să delitire popoare, să casseze organizații politice.

Aceasta ne doare. Schițând pe scurt istoria programului nostru, am dovedit că noi, ca partid național român, am jucat rol necontentin, și am luptat alături de când cu partidul lui Deák, când cu cel independențist.

În interesul adevărului istoric țin se fac amintire, că atunci când am desfășurat steagul nostru am cerut îndrumări în ce privește obiceiurile parlamentare. Ni s'a dat statul ca să notificăm celor în drept constituirea noastră. Am și notificat-o și baronul Podmaniczky Ferenc, care era președintele partidului liberal, pe-atunci în minoritate, a luat demersul nostru la cunoștință într-o scrisoare redactată în termeni foarte binevoitori. Simburele coaliției de mai târziu, adică arei cari au ajuns sub o lozincă cu totul nouă să formeze majoritatea, n'au voit să ne recunoască până când nu i-a scăpat odată prim-ministrului de pe-atunci Wekerle o vorbă într'un discurs parlamentar. Când i-am împărat atitudinea îndreaptă față de noi, ne-a răspuns: Convingerea mea este: cogito, ergo sum. Nu pot accepta punctul de vedere, că cel ce se află aici, nu există. Deoarece D-Voastră sunteți aici, constituiți în partid, existăți fără doar și poate.

Mai târziu am primit o invitație și din partea coaliției. Se poate ca Kossuth Ferenc să-și fi uitat, dar eu nu cred că scrisoarea ce ne-a adresat-o, s'o fi semnat fără a fi observat că e adresată. Deasemenea în ajunul disolvării camerei și înainte de ce ar fi avut evenimentele cu Fabricius, l'a invitat pe peședintele nostru, ca împreună să colaborăm la salvarea constituției.

Am amintit în treacă toate aceste nu doar fiindcă ne-am supăra prea mult, că d-nii nu voiesc să recunoască partidul nostru, căci ar fi ridicol să cerem certificate de moralitate dela partide, atunci când noi de fapt existăm.

Mai țin să relevez faptul, că toți oratorii opoziției și-au început discursurile cu observarea: cum de-a putut sta de vorbă prim-ministrul cu noi, cu toate că el par a simți că noi totuși suntem reprezentanții chemați al unor mase mari. Desigur că și contele Tisza a simțit, că stă de vorbă cu factori serioși căci altfel n'am înțeles cum de Tisza, care n'are obiceiul să-și piardă nici o minută vremea cu lucruri neserioase și nefolositoare a stat timp atât de îndelungat în tratative cu noi. Prin urmare Tisza a știut, că are de lucru cu oameni, cari reprezintă un popor și în consecință că vorbind cu noi, vorbește cu poporul nostru.

După aceste vreau să arăt pe scurt, pentru ce nu ne-a satisfăcut răspunsul ce ni l-a dat contele Tisza. Precum am amintit contele Tisza a declarat că ne-am formulat două postulate concrete de ordin politic, unul, ca să ni s'a acorde anumite garanții ca în regiunile țării locuite în mare majoritate de români să se aplice funcționari români, celalalt, ca să primim anumite garanții, ca în cercuri electorale mai numeroase majoritatea covârșitoare a alegătorilor să fie Români.

Din tratativele urmate și cu deosebire din declarațiunile contelui Tisza văți putut convinge că noi n'am cerut și nici n'am vânat după mandate. Noi am cerut numai dreptate, dreptate absolută. Noi n'am cerut nici un favor ci numai ca cercurile electorale să corespundă situației noastre geografice. N'am cerut să se arondeze cercurile noastre, ca să avem în tot local majoritatea. În privința aceasta, consimt cu stim. coleg Désy, care a spus, ca să se mențină situația naturală, așa cum există și să se aplice față de toți măsuri egale.

Că n'am fost mulțumiți cu noua reformă electorală, am arătat aceasta în decursul dezbaterii ce s'a urmat aici. Opoziția unită n'a luat parte la acea dezbateri și numai noi am fost acei, cari am combătut în cameră acest proiect. Noi am cerut și cerem o reformă electorală democratică. În privința aceasta am prezentat contelui

Tisza un proiect deosebit, care se află aici pe biroul camerei.

În ce privește postulatul nostru de a fi aplicați funcționari români în regiunile locuite în majoritate de Români trebuie să-mi exprim regretetele asupra celor spuse în privința aceasta de contele Tisza și dep. Berzeviczy Albert. Contele Tisza n-a întârziat să spună în diferite rânduri cu privire la legea școlară a lui Apponyi, că această lege fiind lege, el o va executa necondiționat. Eu cred că aceiași normă trebuie aplicată și față de legea naționalităților. Fiind și această lege o lege, ea trebuie executată. Contele Tisza a motivat neexecutarea legii naționalităților în mod foarte greșit și pentru noi Români în mod foarte nedrept.

Înainte de toate această lege n-a fost o creațiune sinceră și cei chemați n-au voit nici-odată s'o execute cu sinceritate. La doi ani după crearea acestei legi, în 1870, s'a introdus virilismul, prin care s'a făcut cu totul iluzorie validitatea naționalităților în viața comunității și municipale.

Nu ținuta Românilor a pricinuit neexecutarea acestei legi. Se știe doar că acei Români, cari n'au fost mulțumiți cu această lege, au declarat pasivitatea.

Toate încercările de pe vremuri, cari s'au făcut pentru a face pe acești români să renunțe la atitudinea lor primind favoruri personale, au fost zadarnice. Mai bucuros au intrat în temniță decât să accepte aceste favoruri.

Afirmățiunea contelui Tisza, că executarea acestei legi ar fi din punct de vedere maghiar un act de sinucidere este, după părerea mea, de tot greșită. Dacă contele Tisza dorește să dispară odată aceste contraste, acceptându-se o bază cinstită, care să satisfacă deopotrivă pe Români și Maghiari, eu cred că în cazul acesta prima lui datorință ar fi să execute în mod cinstit minimele postulate cuprinse în această lege și s'o desvoalte mai departe în spiritul lui Deák, întregindu-o, precum a promis aceasta Deák, care a liniștit pe Români spunându-le, că atunci când se va introduce instituțiunea curților cu jurați, se va aplica în regiunile locuite de Români limba românească ca limbă de pertractare, fiind că nici nu-și poate închipui o dezbateri la curtea cu jurați în o altă limbă decât în limba maternă a poporului. Dar ce s'a întâmplat în cursul vremurilor? Astăzi, durere, vedem la dezbaterile în fața curții cu jurați 12 jurați maghiari, cari nu știu nici o boabă românește, mai vedem pe acuzatul, martorul, un nenorocit și rău plătit tălmăci, care nu știe bine nici limba maghiară și nici cea română etc.

Acei români de bună credință, cari s'au mulțumit pe vremuri cu dispozițiunile legii, au crezut că elevor li întregite în cursul vremilor. Doar nu va crede onorata cameră și nici di prim-ministru că e posibilă o evoluție, în urma căreia națiunea maghiară să se desvoalte pe toate terenele, cum s'a și desvoltat, iar noi să facem calea racului? O astfel de evoluție retrogradă eu unul n'o pot înțelege.

Știu că d-lui prim-ministru nu-i prea convine când se citează voci vieceze; cu toate aceste țin să remarc un articol din ziarul »Die Zeit«, în care a apărut a doua zi după răspunsul contelui Tisza la interpeleția ce li s'a adresat în chestia românească, un articol prim sub titlu »Selbstmord«, în care este atacată declarațiunea dânsului, că executarea legii de naționalități ar fi un act de sinucidere. În acel articol se exprimă părerea de rău, că prim-ministrul a putut face o astfel de declarație cu privire la o lege existentă, care conține minimumul unor postulate îndreptățite și a căror desvoltare, completare și întregire s'a avut deja atunci în vedere când s'a adus acea lege. Se mai spune în acel articol, că în urma desvoltării naționalităților în cursul vremurilor această lege trebuie în sens evolutiv revizuită dar nu în mod retrograd. Tocmai contrarul, când această lege s'ar scoate din vigoare, ar însemna un act de sinucidere pentru poporul maghiar.

Legea formează baza, condițiunea primordială, a unei guvernări constituționale. Prin urmare legea trebuie cinstită și executată, în caz contrar guvernarea încetează de-a mai fi constituțională. Veți înțelege deci pentru ce am rămas uimiți la auzul acestor declarațiuni din gura contelui Tisza.

Dar să trec mai departe. În ce privește promisiunile făcute în chestiunile învățământului și a școlăriei, trebuie să protestez în contra afirmațiunei, că copilul poate să învețe odată două limbi și că astfel școala primară poate să fie bilingvă. În împrejurările noastre aceasta este o imposibilitate. Conced că copilul va fi îndopat cu niscăi cunoștințe de limbă, dar nu va ști nici românește nici ungurește.

În decursul dezbaterilor urmate aici ni s'au mai făcut unele observări, pe care nu le pot trece cu vederea. Între alții contele Bethlen ne-a acuzat cu

iridentism și între altele a amintit pe baza unei informațiuni dintr'o foaie oarecare românească, că vizitând expoziția din București eu a-și fi rostit un discurs, în care a-și fi făcut unele declarațiuni de natură iridentistă. Protestez în contra acestei afirmațiuni. Toată »traderea de patrie« pe care am săvârșit-o atunci, a fost că am vizitat expoziția și că ne-am reintors acasă.

În genere nu e permis, a arunca cuiva în față o acuză atât de gravă, fără a o putea dovedi. Faptul, că unul sau altul dintre noi trece din când în când în Țară, nu poate să motiveze o astfel de acuză, căci doar și Maghiarii merg în România ba ce e mai mult ei își aduc de-acolo și soții de boieri bogăți. Dacă ungușul poate să meargă în România, ca să se însoare și să capete zestre de milioane, atunci ne putem duce și noi acolo ca să ne vedem neamurile.

Contele Bethlen, vorbind de împrejurările din Ardeal, a mai adresat pe această temă atacuri în contra noastră și în contra contelui Tisza. Dar mă întreb, ce oare ce au săvârșit Români din Ardeal, ca să fie alarmată opinia publică maghiară în contra noastră și să se ceară fertificarea Ardealului? Pe ce motive? Doar Ardealul își are fi săi, cari li vor ști apăra și cari și în trecut l-au apărat. Astfel de acuze, primate din vânt, pot fi numai în detrimentul prestigiului statului ungar.

Dar oare noi suntem cauza sărăcirii nobilimii ardelenice? Ce-am avut noi, ca să putem strica Ungurilor? Pe această ni noi i-am ruinat ci luxul și mândria lor tradițională. Dar întreb pe acești domni, cari își tem atât de mult Ardealul, pentru ce dau pustiirea acei munți bogăți în metaliuri sau li lasă să ajungă în mâni străine? Cum de se peate, ca să vină în această țară nemți, francezi și englezi și să ducă cu ei bogățiile? Ei, s-au schimbat vremurile, astăzi trebuie să muncească fiecare om! Prin urmare nu cereți ajutoare, ci ridicați-vă în picioare, munciți și nu acuzați pe Români, că ei vă scot din păne. Această atitudine a d-voastră nu e o faptă patriotică.

Contele Tisza a declarat că colonizările n-au adus rezultatul dorit. Are dreptate! În cele mai frumoase regiuni ale comitatului Aradului se aflau coloniști și când după 20-25 ani erarul a voit să încaseze taxele dela coloniști, aceștia s-au dus în comitatul Torontal unde s-au așezat sub alt nume. Tot așa s'a întâmplat și cu clăngăii coloniști. Când li s'a cerut taxele și au fost improceduați, ei au răspuns: n-avem din ce să plătim! Iar la întrebarea că pentru ce nu muncesc, ei au răspuns: N'am venit să lucrăm, ci să ne »pulum«. (Iaritate). Un alt caz! Am cetit mai de mult într'o foaie, că a fost trimis în Secuile un învățător, ca să studieze cauzele pentru ce aceștia, cu toate ajutoarele primite, nu se desvoaltă cum trebuie, ci imigrează în România. Acest învățător a raportat, că țărani săcui tocmai în urma ajutoarelor celor multe primite s-au desobiciuit de-a munci, că vizitează des cârciumile și nu poți încape de ei pe străzi, atât de nesuferiți au devenit.

Prin urmare nu noi suntem cauza nesuccesului colonizărilor, nu noi suntem agresivi față de maghiari. D Voastră trebuie să inaugurați o altă politică economică și atunci poporul maghiar va progresa.

Stim. coleg Berzeviczy, vorbind despre lăptrea mișcărilor naționale, a tras quasi la îndolă îndreptățirea mișcării noastre naționale și a cerut să i-se pună stavilă.

Se provoacă la Germania și aminteste cazul din Posen și Alsatia-Lorena, ce provoacă la chestiunea irlandeză din Anglia, chiar și Franca ar avea o chestiune de naționalitate, cu Bascii și apoi a amintit, că mai este și chestiunea rutează și polonă. Are dreptate »dar toate aceste s'au născut de la sine, n'au fost incenstate pe cale măiestrită. Și ce au făcut cu ele oamenii cuminți? Au dat constituție Alsatiei-Lorenei, și în cazul Zabern parlamentul german a avut o atitudine rară. Astfel de apariții nu trebuie tratate cu forță brută, ci trebuie sanate, cum s'a întâmplat și în chestiunea ruteno-polonă, când s'a încheiat pactul între Ruteni și Poloni, relevat și de deput. Berzeviczy. Și aici s'ar încercat, la 1890 dispoziții paliative, dar acela, cari s'au mulțumit cu promisiuni mici, fără garanții, au rămas păcăliți și preste 20 de ani a trebuit să se încheie pactul definitiv, pe baza delplinei egalității de drept. Li s'au admis Rutenilor deputați în Landtag și în parlament, oficiali, favoruri pe terenul școlărilor, așa că în Lemberg s'a va deschide în curând o universitate ruteană.

Di. Pop arată, că nu e nimic deosebit, când cerem și noi o universitate română, când vedem, că capătă o astfel de instituție Rutenii, cari în privința culturii sunt inferiori Românilor. Astfel înainte cu vre-o 25 de ani se contempla înființarea unei universități române în Brașov.

Le-a înșirat toate aceste, ca să

se vază, că aici nu încape trădare de patrie.

D-l Pop trece acum la ideea de stat. Arată că d. e. între Bánffy și Wekerle erau divergențe de păreri în privința aceasta. Acum Tisza a făcut o declarație spunând, că între ideea de stat care înțește contopirea raselor și limbilor și între ideea de stat poliglot este la mijloc statul național. Dar tot nu știm încă ce este cuprinsul acestui concept. De aceea s'a exprimat corect d-l Vasile Goldiș în o broșură a sa zicând: dacă ideea de stat maghiar înseamnă, că eu pot progresa în cultură, în bunăstare, în limba mea, în validitatea drepturilor mele politice, atunci o accept, dacă însă îmi denegă aceste dorințe și aspirații, nu o accept.

(Prezidentul face atent pe orator, că timpul e înaintat și-l roagă să scurteze vorbirea).

D-l Pop se conformează. Vorbește despre instrucția religioasă, care are să fie predată în limba maternă, cum a spus corect Tisza combatând pe Berzeviczy. Ar fi bine dacă totalitatea camerei s'ar pătrunde de acest adevăr. D-l Pop regretă, că Tisza nu are aceleași idei și față de instrucția în școlile populare, mai ales acum, când în toate țările se manifestă mare interes față de limba maternă ca limbă de instrucție populară.

La sfârșitul discursului său M. Pop face câteva reflexiuni nmerite asupra esuării pactului. Contele Bethlen István s'a bucurat, că înțelegerea s'a zădărnicit. Eu nu mă bucur, — zice di Pop — dar așa a trebuit să se întâmple, căci chiar și Tisza ne-ar fi acordat puțină prețuire, dacă ne-am fi mulțumit cu niște mici fărâmi.

Eu cred însă, că chestiunea română va trebui să se rezolve la timpul său. O va rezolvi un parlament democratic. Dar n'am nici o încredere că o poziția coaliată va crea acest stat democratic. Vor veni timpuri, când oamenii vor fi de alte vederi în chestiunea de naționalitate. Eu sunt de părere că prima etapă pentru democratizarea țării este rezolvirea chestiunii de naționalitate.

Deși ar avea încă multe de zis, dl. Pop din cauza timpului înalțat își încheie discursul declarând, că primește proiectul de rezoluție propus de dl. T. Mihali.

Conflictul germano-rus.

În mijlocul intensității vieții de azi și a varietății fenomenelor sociale, forțele de războiu și forțele de pace se succedă cu oarecare precizie pe scena lumii.

Sunt momente când lupta acută dintre popoare pare a înceta și spectrul hidos al războiului, o amintire urâtă a unor vremi îndepărtate, sunt împrejurări când conflictele se desfășoară cu repeziune și războiul pare că se va proclama.

Dela războiul franco-german din 1870 n'a mai fost nici un mare războiu în Europa. Și totuși n'a fost an în care grave conflicte să nu se fi produs și războiul să nu fi fost evitat decât grație forțelor de pace, cari deveneau precumpănitoare în momentul cel mai critic.

Conflictul actual dintre Germania și Rusia, conflict deosebit de acut, nu este decât un joc al aceluiași forțe. Cine va învinge? E atât de greu a spune, mai ales, că totdeauna de un singur gest al unui singur om atârână pacea sau războiul. Dacă el crede necesar, un singur cuvânt trebuie să spună pentru ca mii și sutele de mii de soldați să alerge la frontieră.

După dezastrul din câmpiile Manciurei și oceanul pacific, când războiul cu Japonia, provocat de camarila marilor duci, se termina prin înfrângerea completă a imperiului țarist, Rusia își vedea micșorată influența nu numai în extremul orient, ci chiar în Europa.

Într'o societate în care forța domină și numai prin forța brută poți fi respectat și ascultat, primul gând al Rusiei țariste și autocratice după ce fusese învinsă de Japonia, a fost să se întărească din nou, să-și refacă armamentul și cadrele armatei nimicite pe înălțimile Mucdenului și Portului Artur, precum și o nouă și puternică flotă în locul aceleia care și acum se odihnește în fundul oceanului pacific.

Programul militar s'a executat aproape în întregime și anul acesta alte proiecte s'au anunțat, printre cari mai multe linii ferate spre granița Germaniei. Aceasta a neliniștit foarte mult spiritele pangermaniștilor cari au înce-

put iarăși să strige contra pericolului slav.

Poate că această campanie violentă a pangermaniștilor contra Rusiei, să fie alimentată de casa Krup, care vooeste a căpăta alte comenzi. Însă există și un motiv mărturisit: Germania se teme de marele imperiu slav dela frontiera sa estică, care numără 160 milioane locuitori. În Rusia, unde demorranția este încă un vis himeric al acelor eroi și nobili vizicnari cari trăseser exilați pe pământul de gheață al Siberiei, camarila reacționară dela curtea lui Nicolae II. dorește războiul pentru a-și mări prestigiul. Când în Germania se știe că printr'un act al acestei camarile ireproșabile și cu concursul flotei engleze și armatei republicii franceze, s'ar putea vedea blocată și atacată de toate părțile, se explică figurile războinice ale pangermaniștilor.

În afară de teama pe care Germania o avea ca Rusia să nu-și mărturisască în mod mai efectiv protecțiunea milioanei de slavi din imperiul Habsburgic, mai ales după ce frații lor din peninsula balcanică s'au emancipat într-o oarecare măsură, este încă un alt motiv care încordează relațiile dintre Germania și Rusia. Rusia care dela Petru cel Mare se crede moștenitoarea prezervativă a Constantinopolului, nu privește cu liniște prioritatea pe care o capătă Germania în capitala Sultanilor și mai ales în Asia mică. Aceasta e un motiv foarte serios care îngrijește toate cancelariile marelor state europene.

Cunoscând forțele de pace și forțele de război din momentele actuale și având simțul realist al istoriei, cine ar putea spune că ciocnirea dintre slavi și germani va fi evitată sau nu, și emanciparea conglomeratului de popoare slave și latine din Austro-Ungaria, se va face printr'o liniștită evoluție socială, fără intervenția forcepsului și fără forța zeului Mars.

Conflictul dintre Germania și Rusia este cu atât mai grav cu cât de data aceasta toate zările din Germania — cu singura excepție a presei socialiste — nu se mărginesc la amenințări vagi contra Rusiei, ci vorbesc fățiș și în mod cinic de un război preventiv. — Germania care-ar voi să aibă prin puternica sa armată hegemonia întregii Europe, și prin continua amenințare a războiului general să-și impue voința sa brutală, singura vină ce găsește Rusiei este că, se înarmează. Germania care dela Bismark a urmărit să aibă vecini slabi în primii ani după războiul din 1870, amenințând continu Franța când începuse să-și reorganizeze armata, nu poate vedea cu liniște cum un popor de 160 milioane se pregătește de război.

Presă germană arătând că pericolul slav va provoca mai curând sau mai târziu un războiu între Germania și Rusia, spune că acest războiu trebuie provocat acum, făcându-se în împrejurări mai favorabile Germaniei.

Germania și Rusia nefiind izolate — având fiecare alianțe puternice — un războiu germano-rus prin forța lucrurilor ar deveni un războiu european. În ziua când goarneau de războiu vor suna în aceste două state, forțele de pace fiind reduse cu totul, toate vechile nemulțumiri și speranțe vor reinvia și am vedea cloșnirea grozavă între Tripla alianță și Triple-înțelegere — inclusiv sateliții lor. — Ce ar fi un asemenea războiu? Nu trebuie a avea imaginația bogată și talentul descriptiv al lui Welles, marele scriitor englez, pentru a putea reda această tragică eventualitate. Lumea întreagă se va zgudu până în adâncimi și dezastrul și jalea va cuprinde pământul. — Și totuși în ultimii ani forțele păcii au învins forțele războiului: conflictul franco-german din cauza Marocului, care părea că inevitabil va duce la războiu, s'a terminat prin tratatul din Octombrie 1911 care a închis pentru totdeauna litigiul.

În 1898, când din cauza incidentului dela Faschoda era să se deslănțuască un războiu între Franța și Anglia și când flota Franței primise chiar ordinul să fie gata de a pleca spre coastele Angliei, și când în cabinetul ministrului de externe de atunci Delcassé, ambasadorul Angliei venise amenințător pentru a aduce ultimatumul, în ultima clipă pacea deasemenea s'a impus și nu mult după aceasta

Anglia renunțând la a sa »splendidă izolare«, a intrat în dubla alianță alături de Rusia și Franța, vechea inamică seculară.

În 1912 când izbucnește războiul balcanic care dacă nu leza drepturile marilor puteri, atingea cele mai scumpe ambiții ale lor, imperiul turc fiind privit ca un om bolnav pe care trebuia să-l moștenească, au văzut într-o bună zi că apar competitori neprevăzuți, cari în câte-va luni au lichidat ceea ce credeau că li se cuvine lor. Totuși pacea s'a menținut între marile state europene, deși Rusia și Austria mobilizase amenințându-se reciproc.

La începutul anului curent era o stare încordată între Germania și Franța din cauza liniilor ferate din Asia mică, și acest conflict s'a terminat prin bună înțelegere.

Când gândim pe ce motive ridicole, se proclama odinioară războaiele, prin ce mijloace și adesea prin ce falșuri conflictele dintre popoare degenerau în războaie, putem înțelege că există în adevăr mari forțe de pace în societatea de azi.

Atunci care ar fi cauza războiului germano-rus? Poate să fie și un joc al marelui finanțier în legătură cu casa Krup. Poate că aceste sunori de război să fie un mijloc deghizat pentru a se accepta de toată lumea mărirea cadrelor armatei. Poate că aceste sunori să fi fost provocate de hotărârea Rusiei de a nu mai prelungi tratatul comercial cu Germania în aceleași condiții ca până acum. Inșă singurul motiv de război mărturisit de ziarele germane este »pericolul slav«.

După cum odinioară împăratul Wilhelm II vorbea în toate ocaziile de pericolul galben, tot astfel acum în Rusia se vorbește de pericolul slav.

Nici mai mult nici mai puțin se spune că Europa și în primul rând Germania este amenințată de-o nouă invazie. După cum odinioară din stepile Asiei trecând prin Rusia de azi au venit vandali, goții, mongolii și alți pentru a distruge imperiul roman, tot astfel acum civilizația europeană este amenințată de invazia slavă.

Deși poporul nu este un popor civilizat, invazia de care se vorbește fiind imposibilitate socială, totuși ziarele germane continuă de o lună în modul cel mai cinic a surescita spiritele și pasiunile, predicând războiul.

Această atitudine a lor n-a fost provocată însă decât de ultimele înarmări ale Rusiei. Când Germania după începutul războiului balcanic și-a început mărirea efectivului, Rusia și Franța pentru a nu vedea echilibrul rupt în defavoarea lor au răspuns la rândul lor cu aceeași mărime a efectivului. Să dorim ca aceste sunori de război — obișnuite mai întotdeauna la venirea primăverii — să nu devie din ce în ce mai grave.

Un singur efect practic vor avea: întărirea alianței dintre Rusia și Franța. După ce Franța fu învinșă în 1870—71, Bismarck pentru a o izola complet, alcătui tripla alianță împreună cu Austria și Italia. Franța după ani de neliniște pentru a putea precumpni forța celor trei state aliate, a fost nevoită să se alieze cu Rusia autocratică, deși era contra aspirațiilor sale democratice. După o experiență de ani de zile această alianță departe de a amenința, este o cheazăie a păcii europene.

A. Negură.

Un dascăl român și elevul său.

— Fine. —

Înainte de asta cu câți-va ani un flăcău tânăr abia de 18 ani — fost elev al aceluiași învățător care îl instruiseră cu zel de apostol pe »analfabeții« — s'a înrolat de soldat voluntar în oastea împăratului.

Isteț dela fire, cu purtare bună voinic și chipeș la trup într-o zi s'a pomenit, că e strămutat în garda împărătească din Viena.

Nu știu ce schimbare se va fi întâmplat cu sufletul feciorului de țărăn român când s'a văzut în strălucitul oraș și palat împărătesc.

În sufletul lui simplu și nestruciat se va fi ivit nu odată imaginea liniștitului sat de sub poalele munților cu

oamenii lui cinstiți, domoli și — atât de rămași înopoi popoarelor luminate, în mijlocul cărora a ajuns el prin voia întâmplării.

Poate va fi citit prin foile românești — pe cari le abonează și cetește în orașul acela mare cu setea dorului de patrie — despre buna reușită a cursului pentru analfabeții din anul trecut aranjat de același bun dascăl.

Va fi fost una, vor fi fost poate amândouă. Într-o zi gardistul împărătesc a luat peana în mână și într-o duioasă scrisoare adresată dascălului din satul lui, și-a descoperit hotărârea de-a veni și el în ajutorul fraților săi de-acasă porniți pe calea luminării.

Îl roagă pe d-l învățător, ca din bănișorii pe cari i-a putut el cruța, să cumpere cărți românești pentru o bibliotecă, din care să se aștepte ca dintr-un izvor dătător de viață și să se lumineze cei trei-zeci și unul de foști »analfabeții« recăștigați pentru carte și învățătură.

Momentul predării destinației sale a acestei biblioteci sub aripile scutitoare a unei agenturi a Asociației noului înființate a fost de-o duioșie fără păreche.

În drumul lung spre casă am avut regaz se meditez în liniște asupra celor văzute și auzite.

Și fără să vreau, prin o naturală asociere de idei, m'am gândit din nou la cohorta de multe tipuri bine situați de prin orașele noastre, cari dau pe grozavul asaltându-le cu criticele și insultele la adresa acestui neam, care după părerea lor nu e capabil de cultură, nu se știe însuflești pentru lucruri ideale și nu e recunoscător față de cei ce se osteneșc și jertfesc pentru el.

Și atunci am scos din buzunar unul din caietele scrise pentru examen de cei ce au luat parte la cursul pentru analfabeți, și am citit din nou următoarele cuvinte scrise de un țărăn român la care deodată cu însușirea scrisului și cetitului s'a ivit și un talent de improvizație ca să nu zic de scriitor:

Vedeți prietinelor, că așa învățătură în dar dată numai Hristos a dat apostolilor precum căpătăm noi în cinst. Nici Mântuitorul nu a așteptat plată precum nici învățătorul nu așteaptă numai o laudă dela noi și să strigăm toți: Să trăiască, trăiască.

Ațâți burtă verde sunt prea măriți prin ziarele noastre, încât îmi vine bine să dau în vileag numele acelor doi oameni mici ca stare socială, dar vrednici cu inimă românească:

Unul e învățătorul Emil Murășan din Petridul de sus, celălalt e elevul lui de odinioară, Ioan Nechita azi sergent în garda imperială din Viena.

(V. Mol.)

ȘTIRI.

— 4 Martie 1914.

D-l N. Iorga în Brașov. Intorcându-se din Veneția, unde după cum am anunțat la timpul său a fost invitat să țină niște conferințe, d-l N. Iorga s-a oprit ieri la Brașov. După amiază ni-a făcut o deosebită onoare vizitând redacția ziarului nostru, iar seara, însoțit de d-na și de fiică-sa s-a întreținut cu o seamă de tineri, într-o cafea din loc până seara târziu.

A fost o seară din cele mai plăcute. Buna dispoziție a savantului nostru, comunicările sale importante și observările sale pline de spirit au provocat o animație și o dispoziție sufletească, care ne vor rămânea încă multă vreme ca o plăcută aducere aminte.

Dimineața d-l Iorga și-a continuat drumul spre București.

Știri din România. Din inițiativa d-lui I. G. Duca, ministrul instrucțiunii, toate operele nemuritorului pictor Grigorescu, împrăștiate pe la diferite autorități — și multe din ele espuse pierdere și deteriorării — au fost adunate și aranjate în două săli ale Ateneului, unde vor putea fi păstrate în condițiuni bune iar publicul va avea posibilitatea de a admira nemuritoarele capodopere. Acest »Muzeu artistic al pictorului

Grigorescu« a fost deschis și inaugurat alaltaeri, în prezența d-lui I. G. Duca, ministrul cultelor și instrucțiunii și a unui mare număr de artiști și public select.

— Revista »Flacăra«, în dorința de-a face să pătrundă, prin ori ce mijloace, gustul pentru literatura românească, în toate straturile publicului, a hotărât, în înțelegere cu d-l Gh. Diamand, și sub președinția acestuia să organizeze o serie de șezători literare, în folosul grădinițelor de copii ale »Societății ortodoxe naționale a femeilor române«. La aceste șezători vor lua parte cei mai de seamă scriitorii cântăreți, și artiștii dramatice. Ele vor avea loc în fiecare Joi, dela 5—7 d. a. în sala cea mare a societății Liedertafel. Prima șezătoare va avea loc poimâne Joi în 6 Martie v.

— D-na Eliza I. Brătianu, soția prim-ministrului I. C. Brătianu, a vizitat Sâmbăta trecută Turtucaia, unde va înființa o școală de țesătorie, spre a deprinde pe noule flice ale țării românești la industria casnică și națională. Cu prilejul acestei vizite d-na Brătianu a oferit arhimandritului Damaschin Popescu din Turtucaia o cădelniță lucrată în fire de aur.

— Alaltaeri și-a ținut adunarea generală »Creditul fonciar rural«. S-a admis ca din beneficiul de 28 mil lei, ce urmează a se repartiza pe anul viitor, să se dea 9.500 lei aviațiunii pentru completarea parcului ei, 9.500 lei pentru combaterea tuberculozei în țară și 9 mil de lei pentru societatea de sport și tir din țară.

Epitrofia fundațiunii ziaristilor a primit suma de cor 50. — trimisă de doamna Constante de Dunca Schiau, Viena, ca donațiune pentru fondul ziaristilor.

D-l A. D. Xenopol și Academia de științe morale și politice. Am anunțat în n-rul trecut, că distinsul profesor universitar, d-l A. D. Xenopol a fost ales membru titular al Academiei de științe morale și politice din Franța. D-na a fost ales în locul devenit vacant în urma morții marelui jurisconsult belgian Asser. Savantul nostru istoric a fost propus pentru ocuparea acestui loc, de către d-nii Welschinghen și Boutroux, iar concurenți avea pe d-nii Deschamps din Belgia și Bradley din Londra. La alegere, d-l Xenopol a obținut 19 voturi, d-l Deschamps 14 și d-l Bradley 3 voturi.

Alegerea d-lui Xenopol are o deosebită importanță, întrucât se știe că Academia de științe morale și politice din Paris are, în total, șase membrii străini, aleși dintre savanții din lumea întreagă; și deci e foarte greu să pătrunzi într'ansa. Pentru țărănromânească intrarea d-lui Xenopol în acest înalt așezământ de cultură, e o deosebită cinste.

Potopul. Se anunță din Deva, că în urma revărsării Murășului, o parte a orașului se află sub apă, amenințate fiind cu prăbușire mai multe clădiri.

Atât Tisza cât și Mureșul — după ultimele știri — sunt în decreștere. Pustiriile și pagubele produse de revărsări sunt însă foarte mari.

Din Bucovina. După cum se anunță din Cernăuți, alaltaeri au sosit în localitate doi ziaristi italieni, Dr. Virginiu Gayda dela ziarul »Stampa« și Dr. D. Duna dela »Tribuna«, însărcinați de aceste ziare pentru a cerceta situația Românilor bucovineni. Această vizită este în legătură cu acțiunea »Ligei Culturale din România. Ambii ziaristi se interesează foarte mult de chestia bisericească, precum și de cele economice și școlare. Au avut întrevederi cu mai mulți fruntași români, cu cari s-au întreținut asupra chestiunilor de mai sus. Ziaristii au sosit din Lemberg, unde iau parte la dezbaterile senaționalului proces de spionaj, care se debate actualmente înaintea Curții cu jurați de acolo, ca trimiși speciali.

În cercurile românești locale se atribuie mare importanță acestei vizite, întrucât ziarile italiene »Stampa« și »Tribuna« sunt cele mai răspândite din presa italiană, așa că din moment ce aceste ziare au găsit oportunitate a anechea în Bucovina despre situația Românilor, dovedește că această chestiune interesează toată lumea cultă. Ziaristii au declarat că opinia publică italiană privește cu simpatie acțiunea de emancipare a Românilor de pretutindeni.

Spionaj. Din Viena se anunță că ieri s'a început la tribunalul țării des-

batera procesului intentat contra a nouă spioni, între cari și o învățătoare. Se spune în actul de acuză, că în prima jumătate a anului 1912, statul major rus trimisese bărbați și femei de diferite clase și funcțiuni prin orașele Austriei, dar mai ales în Galiția, pentru spionarea mișcării trupelor. Toate informațiile lor, aceștia aveau să le trimită unui mijlocitor al lor din Lipsca, care le transmitea apoi autorităților militare din Varșovia. Toți acești spioni împreună cu mijlocitorul lor din Lipsca au putut fi prinși și acum își așteaptă sentința.

De notat e, că ei aveau însărcinarea să-și procure și fotografiile, cele mai noi, ale ofițerilor din statul-major al armatei austro-ungare. După mărturisirea acuzațiilor, scopul fotografiilor ar fi fost ca trupele de pază dela granița rusă să poată pune mâna pe acei ofițeri ai statului major austro-ungar, cari ar fi încercat să se strecoare în Rusia. Desbaterile procesului va dura probabil, săptămâna întreagă.

— În Cracovia a fost csândit la 4 ani închisoare grea studentul universitar Iosif Rovinsky, care spiona în favorul Rusiei.

— În Praga s-a făcut o percheziție la locuința unui oficial dela administrația ziarului boem »Ceske Slovo«. Toate actele și scrisorile oficialului — se numește Swoboda — au fost confiscate, iar contra lui s-a pornit cercetare, bănuț fiind ca spion rus.

Mișcările de trupe în Rusia. Persoane sosit din Basarabia în Iași povestesc amănunte despre mișcările de trupe ce se observă pe malul stâng al Prutului și în special în direcția din spre Austria. Spun, că toate posturile de grăniceri cazaci au fost simțitor întărite iar pichetele de soldați de pază au fost legate prin fire telefonice și telegrafice. În anumite localități ale Basarabiei se observă mișcări de trupe asemănătoare unor manevre.

Furia sufragetelor nu mai ține cont de nimic. Alaltaeri dimineață când era să se înceapă serviciul divin în catedrala din Birmingham, biserica era deschisă și toate odoarele bisericesti sfârticate, sparte, trântite pe jos și călcate în picioare. Vasele și toate recvizitele de serviciu erau aruncate pe poddelele bisericii, ferestrele artistice picate, sparte, iar frescurile și tablourile sfinte, toate erau pusite de furia vandalică a sufragetelor. Pe jos, peste sfăramăturile obiectelor sfinte, erau împrăștiate foi volante cu inscripția: Votes for women! (vot pentru femei).

Un anarhist periculos a fost arestat alaltaeri în Ueskueb. Dol agenți ai poliției rusești s-au prezentat la locuința inginerului Krokos, unde au deținut pe anarhistul rus Pawlow. La o adunare anarhistă ținută în Dania, Pawlow fusese însărcinat cu asasinarea țarului; și pentru aceea era urmărit de poliție. De atunci el a fost căutat prin întreaga Europa, până când săptămâna trecută s-a aflat că temutul anarhist e în Ueskueb, unde a și fost arestat la locuința inginerului Krokos. Deodată cu anarhistul a fost deținut și inginerul, dar acesta a fost pus în libertate, după ce s-a aflat nevinovăția lui. Pawlow a fost predat de către autoritățile sârbești, poliției rusești.

Țarul Ferdinand în mijlocul poporului. Se anunță din Sofia, că alaltaeri regele Ferdinand al Bulgariei împreună cu moștenitorul tronului au făcut, pe jos, o preumblare prin oraș, împărțind bani săracilor. E prima dată după război, când regele iese singur pe stradă. Acest fapt se comenta că o demonstratie împotriva socializților, cari afirmă că regelui îi e frică de popor.

Cutremur în Japonia. Din Tokio se anunță, că în Akita au avut loc un puternic cutremur de pământ, care s-a repetat de șase ori în timp de o oră. Mai multe zidiri au fost prăbușite. Telefonul și telegraful n-au putut funcționa timp de câteva ore. În Omagari au fost omorâte 5 persoane, iar în Trivano șase și o mulțime de case dărâmate. Mai multe comune sunt izolate cu totul, fiind circulația intreruptă. Un vulcan amenință cu erupțiune.

Știri mărunte. Din Constantinopol se telegrafiază că starea fostului sultan Abdul-Hamid s-a înrăutățit atât de mult, încât se așteaptă din moment în moment desnodământul fatal.

— Erierot se află de câteva zile în Sofia, unde a sosit chemat de ministrul de război bulgar, pentru organizarea serviciului aviativ militar al

Bulgariei. Bulgaria își va face o flotilă aeriană de 25 aeroplane.

— Cadavrele celor 15 victime ale catastrofei de pe Dunăre — anunțată în n-rul trecut — după cum se anunță din T-Severin, au fost pescuite în dreptul satului sârbesc Costol și-au fost transportate la Clodova.

— »Münchener Augsburg Zeitung« afirmă că dispărutul constructor de motoare Diesel, despre care se credea că ar fi fost victima unei nenorociri, se află în Canada, unde și-a luat acum și soția. Dispariția lui Diesel s-ar datorii situației sale financiare zdruncinate, care făcea inevitabil falimentul.

— În New-York a stărnit mare senzație arestarea contesei Nora Reincke, fiica fostului consul german din Boston. A fost arestată pentru că în momentul când își alegea o brățară într-o prăvălie de bijuterii — a făcut »vino'n coac«, pe sub ascuns, cu un valoros inel cu briliante Probabil, că suferă de cleptomantie.

— Ziarele din Belgrad atacă violent autoritățile ungare, pentru că poliția de graniță a deținut în Zimony pe profesorul de teologie din Belgrad, Nicolae Velimirovici, care voia să meargă la Zagrab; — cu toate că acesta avea pașaportul în regulă.

Din Brașov și Tara-Barsei.

Pentru masa studenților români s-au mai făcut următoarele contribuiri: Banca »Sincena« din Șinea veche și banca »Detunata« din Bucium câte 30 coroane.

Primească marinimoșii donatori sincerile noastre mulțamite. — Direct-școlaelor medi gr. or. rom din Brașov.

Urania-Kino Miercuri în 18 Martie n. 1914 la 1/2, 4, 6 și 8 »Journal Pathe«. »Contesa Urschel« în 3 acte. În rolul principal: Henny Porten. Reșuni de munte din Normania. »Moriș și văduva veselă«. »Podul plutoitor«. Dramă senzațională din viața inginerilor în 3 acte. »Berta e reac. O umoresc neintrecută. Reprezentațiunea viitoare: Sâmbătă în 21 Martie 1914 la 1/4, 6 și 8 oare.

ULTIME ȘTIRI.

București 17 Martie. Vizita AA. LL. RR. Principele și principesa moștenitoare la curtea imperială rusă, a fost definitiv hotărâtă. AA. LL. RR. Principele Ferdinand, și Principeasa Maria vor părăsi Capitala Joi dimineață, cu expresul de Berlin, ducându-se întâi în orașul unde se află A. S. R. Principele Carol, de unde vor pleca la Petersburg. Principii vor lipsi din țară timp de 12 zile.

Paris, 17 Martie. Soția ministrului de finanțe Caillaux, contra căruia ziarul »Figaro« duce o campanie disperată, s'a prezintat eriseară în redacția acestui ziar și a tras mai multe focuri de revolver asupra directorului Calmette, răcindul grav. A fost imediat transportat în spital, iar d-na Caillaux s'a predat fără rezistență poliției.

În decursul nopții Calmette a încetat din viață. Mioistrul Caillaux și-a dat dimisia.

Viena, 17 Martie. Parlamentul a fost prorogată prin rescript imperial.

Budapesta 17 Martie. În ședința de astăzi a camerei a vorbit dep. sas Neugeboren aprobând încercarea contelui Tisza de-a rezolvi chestiunea naționalităților.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu & Comp Redactor responsabil: Ioan Brota.

Stabilimentul „Apollo“
În hala festivă de sub Straje.
Reprezentațiune de deschidere
Sâmbătă în 21 Martie n.
Aranjament nou. Programul de rangul prim.

CHEAG

pentru închegarea laptelui cu mărca
„Româneca“,
cel mai bun făcut din rănză de
miel și vițel.

La cerere trimit prețuri și îndrumări pentru folosirea cheagului.

Se capătă la

Palfi Marton
Garansebeș.

7—10

! Desfacere totală !

concesionată de autorități.

Din cauza desfacerei magazinului cu începere din 16 Martie urmează vânzarea totală cu prețuri scăzute.

Dumitru Berbecar, BRAȘOV, Strada Hirscher 7.
Telefon 487.
Oarele de vânzare dela 8-12 și 2-6.

Sanatoriu Dr. Jekelius

situat în grădina liniștită, la fața soarelui, primește bolnavi în căutare, în cazuri chirurgice, de naștere și boale femești.

Medic primar Dr. JEKLEIUS.

Telefon 250.

1-50

Balsamul Farmacistului A. THIERRY

Mein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apotheke
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch - Banat

este o dntorie vindecătoare la toate suferințele de plămâni
piept, aliază catarul și peripneumonia și tusea. Are efect
escellent la laringită. Prin gargarizare împiedică dnteritis,
ragușală etc. Vindecă frigurile, Vindecă boala de ficat sto-
mac, intestine colică, asthna, congestiunea, acreală în gât
etc. Vindecă trănții, hemoroida. Are efect purgativ, cu-
răță rinichi, excită apetitul. Servește cu succes la dureri
de dinți, folosit ca apă de gură întărește gingiile, delătură
mirosul greu din gură și stomac, dureri de cap, soldină
etc. Mijloc bun contra limbricilor. Folosit extern pentru
rane, foc viu, fistule, arsuri, degerături, rse. —
Se nu lipsească din nici o casă, cu deosebire când gra-
vează influența colera și alte epidemii. — A se adresa:

An die Schutzengel-Apotheke
des A. THIERRY in Pregrada bei Rohitsch.
12 sticle mici sau 6 cupii sau 1 sticlă specială costă 5 K 60 b.
La comanda mai mari prețuri scăzute.

Alifia Centifolia veritabilă.

oprește și vindecă înveninarea sângelui, face operația de prisos.
Se folosește: la stagnarea curgerei laptelui de prisos, dureri de
piept, fea viu, suferințe vechi la picioare, oase, răni, umflături
de picioare și carie; răni de lovituri, contuziuni, seoterea cor-
purilor streine ca țandări de sticlă, aschii, năsip, alică, ghimpi
etc., la umflături abscese, alubă, umflătură de unghii, bășiază,
răni la picioare, răni produse de arsuri degerături, umflături de
gât, răni la copii etc. etc.

2 boreane costă 3 K 60 bani, cu ramburs sau trimiterea banilor.
Se capătă la farmacia Josef v. Török și la farmacia din Ungaria. Est gros la
Dregueri: Thalmayer & Seitz, Kochmeister Nachf. Brüder Redanovits in Bpsta
Unde nu se adă depozit să se face comanda direct la 41-50

Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.

De vânzare

Subscrisul aduce la cunoștința
On. public, că are de vânzare
2 mașini de lustruit lână
(Pelzmaschine), 1 Contin care
scoate firele de tors.

Deosebit de acestea **2 tor-
cătoare cu câte 60 fuse**
pentru tors lână, împreună cu
toate cele trebuincioase la ele cu
transmission, roate etc.

Mai departe am de vânzare
și **2 case** în stare bună în co-
muna Turheș Nr. 592 și 593 îm-
preună cu alte mașini noi, ca cele
de sus numite.

Doritorii de a cumpăra să se
adreseze la proprietarul 1-5

Nicolae Beșleagă,
comuna Turheș Nr. 592.

O casă nouă, cu 4 odăi,
bucătărie, cameră
de spălat, pod, pivniță, grădină
mică, este de inchiriat sau de
vânzare. 1-1

Informații se pot lua în strada
Șirul livezii (Wiesenzeile) Nr. 2.

Se caută

ca portar, un om tinăr, însurat,
fără copii, care să știe ro-
mânește, ungurește și nem-
țește în **Villa Kertsch.**

Informații se dau în
orele 12—12^{1/2} dela pro-
prietar, **Brașov, Strada
Porții Nr. 71.** 1-10

„Brașoveana“, reuniune de păstrare și împrumut în BRAȘOV.

Convocare.

Domnii membrii ai Reuniunii de păstrare și împrumut
„Brașoveana“ din Brașov sunt invitați prin aceasta a doua oară la

a VII-a adunare generală ordinară,

care se va ține amăsurat §-lui 29 din statute **Joi în 26 Martie n. 1914**
la 5 ore p. m. în localul institutului cu

Ordinea zilei:

1. Raportul Direcțiunii și al Comitetului de supraveghiere și stabilirea Bilanțului.
2. Deciderea asupra modului de împărțire a profitului curat.
3. Transformarea „Reuniunii“ în societate pe acțiuni și votarea statutelor.
4. Alegerea Direcțiunii și Comitetului de supraveghiere.
5. Eventuale propuneri.

Conforma §-lui 33 din statute, drept de vot și drept electoral
activ poate exercia numai acel membru, care nu e în restanță cu
plătirea nici unei rate de mize și care și-a luat biletul de votare cel
puțin cu 48 de ore înainte din localul Reuniunii și dovedește identi-
tatea în adunarea generală.

Femeile își pot exercia dreptul de vot numai prin pleni-
potențiați, mișoreni și cei puși sub epitropie prin reprezentanții lor
legali. Plenipotențele au să le depună plenipotențiații la Direcțiune
cel puțin cu 24 de ore înainte de adunarea generală.

Plenipotențiat poate fi numai un membru cu drept de vot.
Brașov, în 15 Martie n. 1914.

Dr. Eugeniu Mețianu,
președinte.

VITA AMERICANĂ ALTOITĂ

precum
vita
america-
nă pen-
tru alto-
fără ră-
dăcină
perite va-
ietății

furnizează renumita și de multă vreme
noscută ca cea mai de încredere pe „imioră
FR. GASPARI
(Nagyküküllő vm.) Medias—Medgyes.
Serviciu conștințios. Soluri garantate.
Catalogul se trimite la cerere gratis și franco.
In catalog sunt publicate mai multe scri-
sori de mulțumire, primite din toate
partile țării, astfel că înainte de a face
comanda, ori cine poate cere informa-
țiuni, în scris sau verbal dela d-nul pro-
prietar cari mi-au trimis acele scrisori
și se pot convinge astfel de absoluta
încredere ce o pot avea în firma de
mai sus. — — — (3-24).

(T U S E)
Răgușala, catar se vindecă
mai bine cu
Bomboane Réthy-Pemete.
Milioane de oameni folosesc
mondial renumitele **Bomboane
Réthy**, care au gust bun și nu
deranjază stomacul și apetitul.
La cumpărare să se caoră ex-
pres bomboane Réthy, deoarece
sunt multe imitații false. Pe
bomboanele veritabile se vede
numele **RÉTHY**.
Prețul unei cutii 60 b.
Se capătă pretutindeni.
Béla Réthy,
Farmacist, Békéscsaba. (3-5)

THEXTRA
cel mai fin extract de ceal fluid
Bun și ieftin.
Indispensabil pentru spor și economi
Se capătă la I. L. A. Hesshaimer
Victor Schreiber, Brüder Fleischer
Julius Teutsoh, drogerie, Alfred
Kammer, Karl Irk's succesorii,
Heinrich Petersberger, N. Grädi-
nar, Coleșa & Pană, Seewaldt succ,
3-25 E. Mönich etc.

SAMUEL LIPOT

Cel mai mare magazin în Ardeal de

haine gata pentru bărbați, băeți și fete.

Brașov, Târgul Inului 31-33 (Palatul Czell).

Mare ocasiune de a cumpăra.

Toată marfa din prăvălie se vinde cu prețurile de fabrică, cât va ținea depositul, fără
obligament de a cumpăra.

Reuniunile au favorul de prețuri scăzute.

19-30

Ori și ce concurență eschisă.